

ULOGA MUZEJA U RAZVOJU TURIZMA - KNINSKI MUZEJ

Kocur, Jelena

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:052283>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)



**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ULOGA MUZEJA U RAZVOJU TURIZMA –
KNINSKI MUZEJ**

Mentor:

doc.dr.sc. Davorka Mikulić

Student:

Jelena Kocur

Split, rujan, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. POJAM I FUNKCIJE MUZEJA	2
2.1. Definicija muzeja.....	2
2.2. Funkcije muzeja	4
2.2.1. Funkcija izlaganja	4
2.2.2. Funkcija čuvanja	5
2.2.3. Znanstvena funkcija	6
2.2.4. Animacijska funkcija	7
2.2.5. ICOM-ov etički kodeks.....	9
2.3. Nova uloga muzeja	9
3. KULTURNI TURIZAM	12
3.1. Definiranje kulturnog turizma.....	12
3.2. Značaj kulturnog turizma	13
4. POTENCIJALI RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA U GRADU KNINU	15
4.1. Stanovništvo, gospodarstvo i infrastruktura	15
4.2. Turizam	16
4.3. Kulturna baština	17
4.3.1. Materijalna kulturna baština	17
4.3.1.1. Nepokretna kulturna baština.....	18
4.3.1.2. Pokretna kulturna baština	21
4.3.2. Nematerijalna kulturna baština	21

4.4. Kulturne ustanove i manifestacije	22
5. ZNAČENJE KNINSKOG MUZEJA U KREIRANJU TURISTIČKE PONUDE.....	24
5.1. O muzeju	25
5.2. Organizacija i sadržaji.....	26
5.2.1. Zbirke.....	27
5.2.2. Poveznica s lokalnom zajednicom	29
5.3. Turistička valorizacija tvrđave kao kulturno-povijesne cjeline	30
5.3.1. Valorizacija kompleksa tvrđave.....	30
5.3.2. Proširenje djelatnosti Kninskog muzeja.....	31
5.4. Posjećenost Kninskog muzeja	31
6. ZAKLJUČAK	32
POPIS TABLICA.....	33
LITERATURA.....	33
SAŽETAK.....	38
SUMMARY	38

1. UVOD

Kultura kao skup vrijednosti, vjerovanja i ponašanja nekog društva predstavlja snažan motiv putovanja još od najranijih civilizacija, koji se počeo razvijati kao želja za upoznavanjem drugih naroda i kultura. Prilikom putovanja, jedna od točaka razgledavanja neke destinacije svakako je muzej. To je kulturna ustanova koja kao nezaobilazan dio ponude kulturnog turizma predstavlja snažno sredstvo pomoću kojeg se može utjecati na stupanj razvoja turizma na nekom prostoru. Muzej generira prihode, privlači posjetitelje, potiče kulturnu raznolikost, predstavlja jedinstven potencijal za razvoj turizma, čuva i prenosi kulturnu baštinu i gradi identitet nekog prostora. Također, muzeji imaju značajnu ulogu pri izboru i načinu provođenja slobodnog vremena i predstavljaju važne turističke atrakcije. Partnerstvo i sustavna suradnja kulturnog i turističkog sektora pretpostavka su uspješnog uključivanja u turističku ponudu.

Cilj ovog rada je istražiti poveznicu između djelovanja muzeja kao kulturne ustanove i razvoja turizma na primjeru grada Knina. Također, cilj je i ukazati na ulogu i doprinos muzeja u kreiranju turističke ponude te na važnost njegova djelovanja za turiste i lokalno stanovništvo.

Metode rada koje su korištene tijekom pisanja su metoda analize i sinteze, opisna i komparativna metoda te metode indukcije i dedukcije.

Rad je strukturiran u šest dijelova. Nakon uvodnog dijela, u drugom dijelu rada teorijski će se obrazložiti pojam i funkcije muzeja te nova uloga koju muzej poprima u suvremenom društvu. U trećem dijelu rada obrazložit će se pojam kulturnog turizma i njegov značaj. U četvrtom dijelu rada istražiti će se potencijali razvoja turizma u gradu Kninu, gdje će se prikazati kratka analiza stanja, kao i navesti neki od prirodnih i kulturnih resursa na kojima se može graditi turistička ponuda. U petom dijelu analizirat će se značenje Kninskog muzeja u kreiranju turističke ponude i njegovo značenje za lokalnu zajednicu. U posljednjem dijelu rada iznijet će se zaključci obrađene teme.

2. POJAM I FUNKCIJE MUZEJA

Počeci osnivanja muzeja sežu još u 3. st. pr. n. e. kada je osnovan Aleksandrijski muzej u Aleksandriji. Međutim, prvi muzeji kao institucije nastali su tek u 18. stoljeću, zahvaljujući privatnim umjetničkim zbirkama.¹ Predmeti i zbirke koje čine fundus mnogih današnjih muzeja datiraju iz ranijih razdoblja čovječanstva, a prvi zapisi o jednoj zbirci datiraju još iz 7. st. pr. n. e., za vrijeme vladavine kraljeva Novog babilonskog carstva. Slijedeći taj primjer zbirke nastaju i u antičko doba, u srednjem vijeku, renesansi, pa sve do novije povijesti, 19. i 20. stoljeća.²

U današnje vrijeme muzeji predstavljaju ustanovu u kojoj se čuvaju, proučavaju i izlažu zbirke umjetnina, kronološki ili tematski, ali u helenističko doba muzej je bio mjesto sastajanja umjetnika i znanstvenika.³ Zbirke koje se čuvaju i izlažu u prostorijama muzeja mogu nastati iz različitih razloga. Najčešće je riječ o znatiželji, zanimanju za prošlost ili potrebama tržišta umjetnina. Praćenje djelatnosti koje određuju muzej ukazuje na kulturne, društvene i političke okolnosti koje su utjecale na čovječanstvo, još od vremena zatvorenih riznica grčkih hramova pa sve do suvremenog kulturnog turizma u kojem muzeji imaju značajnu ulogu.⁴

2.1. Definicija muzeja

Pojam i definicija muzeja mijenjali su se kroz povijest, ali neosporiva je činjenica kako muzej predstavlja jednu kompleksnu i multifunkcionalnu instituciju koja je od velike važnosti za baštinu pojedinih društava i pripadajućih teritorijalnih područja.⁵ Iako se riječ „muzej“ koristi svakodnevno, nije ju lako definirati. Za mnoge muzejske stručnjake, definicija je složena jer muzej svatko drugačije poima. Razlog tome je što su se muzeji razdvojili u niz ustanova koje na

¹ Hrvatska enciklopedija, Muzej, raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42619>
[pristupljeno 3.9.2019.]

² Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, str. 22

³ Hrvatska enciklopedija, Muzej, raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42619>
[pristupljeno 16.5.2019.]

⁴ Maroević, I.(1993.),Uvod u muzeologiju, Zavod za informacijske studije, Zagreb, str. 18

⁵ Balen, J. (2008.), Promišljanje fenomena muzeja, Kvartal, str. 45

prvi pogled nemaju mnogo dodirnih točaka. Tako on za jedne predstavlja umjetnički muzej, dok je za druge to prirodoslovni, etnološki ili arheološki.⁶

Prema mrežnoj enciklopediji Encyclopedia.com⁷, muzeji „definiraju odnos između života, zajednice, naroda i svijeta kroz interpretaciju objekata, doživljaja i okoline“. Enciklopedija Britannica⁸ navodi kako je muzej „ustanova posvećena očuvanju i tumačenju primarnih opipljivih dokaza čovječanstva i okoliša. Muzeji su osnovani u različite svrhe: kako bi služili kao rekreacijski sadržaji, znanstveni prostori ili obrazovni resursi“.

Postoji mnogo definicija muzeja, ali sve one imaju zajedničke točke. Ono što karakterizira sve muzeje jest da su to stalne ustanove koje djeluju u općem interesu i otvoreni su za javnost, njihova muzejska zbirka se klasificira, proučava i znanstveno obrađuje te izlaže i prezentira javnosti.⁹

Međunarodnu definiciju muzeja oblikovao je ICOM¹⁰, Međunarodno vijeće za muzeje. ICOM¹¹ je 2007. godine definirao muzej kao „neprofitnu, stalnu instituciju u službi društva i njenog razvoja, otvorenu javnosti, koja prikuplja, čuva, istražuje, komunicira i izlaže materijalnu i nematerijalnu baštinu čovječanstva i okoline za potrebe edukacije, izučavanja i užitka“.

U skladu s hrvatskim Zakonom o muzejima¹², muzej je „pravna osoba ili ustrojstvena jedinica pravne osobe (muzej u sastavu) koja obavlja muzejsku djelatnost u svrhu proučavanja, obrazovanja i uživanja u materijalnoj i nematerijalnoj baštini čovječanstva i njegova okoliša, u službi društva i njegova kulturnoga i gospodarskoga razvitka, otvorena za javnost“.

⁶ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 39-41

⁷ Encyclopedia.com, Museums, raspoloživo na: <https://www.encyclopedia.com/history/modern-europe/british-and-irish-history/museums> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁸ Britannica, Museum, raspoloživo na: <https://www.britannica.com/topic/museum-cultural-institution> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁹ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 41

¹⁰ International Council of Museums

¹¹ ICOM, raspoloživo na: <http://icom.museum/en/activities/standards-guidelines/museum-definition/>, [pristupljeno 7.5.2019.]

¹² Zakon o muzejima, NN 61/2018, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_07_61_1267.html [pristupljeno 10.5.2019.]

2.2. Funkcije muzeja

Iz navedenih definicija mogu se izvući i osnovne funkcije muzeja. Tako je svaki muzej dužan prikupljati i čuvati predmete, prikazivati ih publici te provoditi kontinuirana istraživanja.

Prema Gob i Drouguet¹³, muzej mora ispunjavati četiri funkcije: funkciju izlaganja, funkciju čuvanja, znanstvenu funkciju i animacijsku funkciju. Naglašavaju i kako ove četiri funkcije obuhvaćaju različite zadatke koje su se tijekom vremena dodjeljivale muzeju, a o tome koja je najvažnija još se vodi diskusija. Različiti stručnjaci imaju različite stavove, stoga muzejski kustosi ističu važnost funkcije čuvanja, a znanstvenici prednost daju znanstvenoj funkciji.

2.2.1. Funkcija izlaganja

Svrha muzeja je prezentirati zbirke koje sadrži te prenijeti posjetiteljima njihovu vrijednost, a prezentiranje može biti u službi zabave ili edukacije. Kako bi se ova funkcija izvršila, muzejske izložbe moraju biti dostupne fizički, intelektualno i socijalno. Fizička dostupnost ogleda se u infrastrukturi koja se prilagođava i osobama s invaliditetom, intelektualna dostupnost u didaktici koja dobiva svoje puno značenje te socijalna dostupnost u smislu prihvatljivih cijena i odmaka od elitizma nekih muzeja.¹⁴

Budžet, vrijeme i znanje su odlučujući faktori svake izložbe, a da bi došlo do nje treba pratiti proces koji se sastoji od 5 faza: planiranje, istraživanje/interpretacija, dizajniranje, izrada i instalacija.¹⁵ Prilikom organizacije izložbe, treba imati na umu i kontekst koji posjetiteljima omogućuje umjetnički doživljaj i tumačenje teme. Muzejskim izlozbama nazivaju se i one izložbe koje se ne odvijaju u prostoru muzeja, ali su muzeji organizatori. Primjerice, virtualne izložbe su one koje se zbivaju na internetu i za razliku od fizičkih nisu vremenski ograničene.¹⁶

¹³ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), *Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice*, Antibarbarus, Zagreb, str. 64-66

¹⁴ Ibidem, str. 64

¹⁵ UNESCO, *Running a Museum: A Practical Handbook*, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141067/PDF/141067eng.pdf.multi> [pristupljeno 3.9.2019.]

¹⁶ Laszlo, Ž. (2015.), *Jednostavna muzeologija*, raspoloživo na: <http://www.conservum.com/wp-content/uploads/2015/02/muzeologija-hr.pdf> [pristupljeno 3.9.2019.]

Javnosti je funkcija izlaganja najpoznatija funkcija muzeja i predstavlja direktnu komunikaciju između posjetitelja i muzeja. Muzejska izložba je interdisciplinarna aktivnost koja povezuje velik broj stručnjaka, kao što su kustosi, konzervatori, električari i mnogi drugi koji su potrebni kako bi nastala jedna izložba.¹⁷ Da bi bila što kvalitetnija, izložba mora imati jasno značenje i razumljivu poruku. Mora postojati logičan slijed i razmještaj izložaka koji se uzajamno slažu i grade smisao izložbe, a pri izlaganju je važno da koncepcija izložbene cjeline bude uočljiva. Slijed izložbe ne označava samo put obilaska već pomaže u razumijevanju same izložbe, a sukladno s tom spoznajom treba odabrati slijed koji bi posjetiteljima pričao priču.¹⁸

2.2.2. Funkcija čuvanja

Muzejska funkcija čuvanja baštine odnosi se na sve aspekte djelovanja prilikom zaštite zbirke, što uključuje njihovu nabavu, održavanje, čuvanje i nastojanje da se osigura njihova dugotrajnost. Važnu ulogu u tome može imati i javna uprava, posebice država, budući da se radi o javnom dobru.¹⁹ Postoje i veze između djelatnika muzeja uključenih, direktno ili indirektno, u proces očuvanja baštine te je timski rad prepoznat kao glavni element modernog načina upravljanja muzejom.²⁰

U trenutku kada muzej postaje vlasnik nekog predmeta ili zbirke, njegova dužnost čuvanja predmeta stupa na snagu, što označava da mora djelovati u smjeru koji omogućava da se izvorno stanje održi što je dulje moguće. Ukoliko se funkcija čuvanja ne izvršava i predmet se suočava s oštećenjima, muzej nema što izlagati i proučavati te gubi svoj smisao. Čuvanje muzejskih predmeta je proces kojim se, na dugi rok, usporava prirodno starenje i zadržava izvorni izgled.²¹

Primarni cilj čuvanja baštine je povećanje javne zbirke, ali i pružanje najbolje moguće zaštite kako bi i budući naraštaji mogli uživati u njoj. Ova funkcija uključuje i restauraciju, koja se

¹⁷ UNESCO, Running a Museum: A Practical Handbook, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141067/PDF/141067eng.pdf.multi> [pristupljeno 3.9.2019.]

¹⁸ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 104-152

¹⁹ Ibidem, str. 160-162

²⁰ UNESCO, Running a Museum: A Practical Handbook, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141067/PDF/141067eng.pdf.multi> [pristupljeno 3.9.2019.]

²¹ Laszlo, Ž. (2015.), Jednostavna muzeologija, raspoloživo na: <http://www.conservum.com/wp-content/uploads/2015/02/muzeologija-hr.pdf> [pristupljeno 3.9.2019.]

može izvoditi u specijaliziranim radionicama ili u samom muzeju.²² Često se muzejski predmeti i zbirke čuvaju „ex situ“, tj. u nekoj novoj okolini u kojoj su predmeti društveno zaštićeniji i podvrgnuti institucionaliziranoj skrbi. Čuvanje i zaštita predmeta najčešće se odvija u posebnim prostorima, takozvanim depoima, u kojima se nalazi najveći dio zbirki i koji se ne mogu obilaziti.²³

Funkcija čuvanja predstavlja sveukupni pristup muzejskim predmetima u odnosu na njihovo okruženje te sukladno s tim treba stvoriti i adekvatne uvjete čuvanja koji se temelje na planu preventivne zaštite.²⁴ Za čuvanje muzejskih zbirki izuzetno je važno kontrolirati intenzitet svjetlosti, koja može izbljediti boje ili utjecati na krhkost predmeta. Potrebno je mjeriti vlagu i temperaturu te na pravilan način izlagati predmete u vitrinama s obzirom na vrstu stakala.²⁵

2.2.3. Znanstvena funkcija

Svaki muzej je obvezan provoditi istraživanja u korist predmeta i njihovog konteksta, a mogu ih provoditi muzejski djelatnici ili se može dogovoriti suradnja sa stručnjacima određenog područja.²⁶ Kustos zbirke proučava, interpretira, određuje im stil i starost, tumači, kritički vrednuje i prati put do muzeja.²⁷ Provedena istraživanja su temelj ostalim muzejskim zadaćama. Primjerice, rezultati istraživanja su pozadina funkcije izlaganja jer ju snabdijevaju faktičkim i interpretacijskim elementima kako bi se mogla ostvariti izložba. Također, o istraživanju ovisi i način prezentiranja i količina uloženi sredstava.²⁸

Istraživanje je važan dio djelovanja muzeja i predstavlja moralnu odgovornost muzejskih djelatnika da ih provode. Muzejska istraživanja su intelektualne aktivnosti usmjerene prema

²² Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 160-162

²³ Maroević, I. (1993.), Uvod u muzeologiju, Zavod za informacijske studije, Zagreb, str. 169

²⁴ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 169-175

²⁵ Vokić, D. (2002.), Mišljenje o poboljšanju uvjeta čuvanja muzejske zbirke Dominikanskog samostana u Dubrovniku, raspoloživo na: <http://www.k-r.hr/Dokumenti/dominikanski%20samostan%20-%201.pdf> [pristupljeno 3.9.2019.]

²⁶ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 64

²⁷ Laszlo, Ž. (2015.), Jednostavna muzeologija, raspoloživo na: <http://www.conservum.com/wp-content/uploads/2015/02/muzeologija-hr.pdf> [pristupljeno 3.9.2019.]

²⁸ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 205

otkriću, inovaciji i unaprjeđenju znanja povezanih s muzejskim zbirkama ili aktivnostima.²⁹ Postoje razna mjesta na kojima se može razvijati muzejska znanstvena aktivnost. Mnogi muzeji posjeduju knjižnicu sa stručnom literaturom koja je usko vezana uz tematiku muzeja, a ponekad se u njima nalaze i dokumentacijski centri koji sadrže brojne arhive i inventarne podatke o muzejskim predmetima. U muzeju se može nalaziti laboratorij ili restauratorska radionica koja posjeduje opremu potrebnu za svakodnevno održavanje i restauraciju predmeta te njihovo proučavanje. Još jedan prostor koji omogućava znanstvene aktivnosti je radni kabinet, a on je namijenjen istraživačima koji u njemu mogu mirno proučavati muzejske predmete.³⁰

Znanstvena istraživanja od velike su važnosti i na mnoge načine doprinose muzejima. Ona služe kako bi se stvorila mogućnost razvoja trajnih ili povremenih izložbi i generirala nova znanja o načinu zaštite baštine, kao i njene interpretacije. Istraživanja održavaju reputaciju muzeja kao izvora pouzdanih informacija i stručnosti. Osim na muzeje, istraživanja imaju utjecaj i na okolinu. Ukoliko ne postoji baza znanja o predmetima i zbirkama, ne može biti ni napretka u educiranju javnosti.³¹

Znanstvena aktivnost ne ograničava se samo na proučavanje predmeta zbirke već se proširuje i na istraživanja na terenu koja mogu biti velikih razmjera. Primjerice, veliki arheološki muzeji vode značajna iskapanja na svim stranama svijeta radi obogaćivanja muzejskih zbirki.³²

2.2.4. Animacijska funkcija

Animacija, koja služi kao sredstvo približavanja baštine posjetiteljima, danas je sve zastupljenija, a muzejska pedagogija i muzejski pedagozi su neizostavan dio rada muzeja.³³ Animacijske

²⁹ Bounia, A. (2014.), Codes of Ethics and Museum Research, Journal of Conservation and Museum Studies, raspoloživo na: <https://www.jcms-journal.com/articles/10.5334/jcms.1021214/> [pristupljeno 3.9.2019.]

³⁰ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 207-208

³¹ Woroncow, B. (1998.), The importance of research, Museums Galleries Scotland, raspoloživo na: <https://www.museumsgalleriescotland.org.uk/advice/collections/the-importance-of-research/> [pristupljeno 3.9.2019.]

³² Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 216

³³ Brezinščak, R. (2015.), Animacijski muzejski sadržaji - Okvir prepoznatljivosti muzeja, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/176883> [pristupljeno 3.9.2019.]

aktivnosti su pokretači muzejske institucije, a realiziraju se u oblicima povremenih izložbi, vođenih obilazaka, predavanja, koncerata, radionica, raznovrsnih zbivanja i priredbi.³⁴

Kako bi se muzejske zbirke pretvorile u edukativno dobro, potrebno je angažiranje muzejskog pedagoga. Poveznicu između muzejskog sadržaja, izložbe i posjetitelja tvori upravo rad muzejskog pedagoga, a zadaća je približiti posjetiteljima određeni muzejski predmet ili zbirku te prilagoditi se njihovim interesima i potrebama.³⁵ Muzej je prepoznat kao mjesto kulturne animacije zahvaljujući svom imidžu i resursima, a animacijskim aktivnostima uključuje se u kulturni i društveni život područja na kojem djeluje. Rezultat animacijskih aktivnosti je veća prepoznatljivost u javnosti i privlačenje novih posjetitelja.³⁶ Muzej mora svim posjetiteljima pružiti osjećaj dobrodošlice i biti mjesto gdje se stječu nova znanja o vlastitom kulturnom i prirodnom nasljeđu i identitetu. Cilj muzejskih aktivnosti je da muzej, osim posjetitelja koji dolaze organizirano, posjećuju i pojedinačni posjetitelji.³⁷

Muzej treba učiniti veselijim i pristupačnijim za posjetitelje te primjerenom politikom komunikacije pokazati otvorenost prema posjetiteljima i želju da im postane zanimljiv. U tome pomaže organizacija događaja koji privlače zanimanje publike, ali i medija. Jedna od aktivnosti kojima se to omogućuje je interpretacija baštine. To je edukativna aktivnost kojom se otkriva značenje predmeta i njihovih odnosa korištenjem vlastitih iskustava i primjera, a ne samom upotrebom činjeničnih podataka.³⁸

Najprikladniji način kojim muzej može privući publiku su povremene izložbe. Povremenim izložbama muzej stvara interes kod posjetitelja i gradi pozitivan imidž. Ovakvim izložbama nastoje se privući posjetitelji koji rijetko posjećuju muzej, a s obzirom da su ulaznice za povremene izložbe često skuplje od uobičajenih, one predstavljaju značajan izvor prihoda za muzej.³⁹ Organiziranje povremenih izložbi je ujedno i financijski isplativije jer se smanjuju

³⁴ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 65

³⁵ Brezinščak, R. (2015.), Animacijski muzejski sadržaji - Okvir prepoznatljivosti muzeja, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/176883> [pristupljeno 3.9.2019.]

³⁶ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 65

³⁷ Brezinščak, R. (2015.), Animacijski muzejski sadržaji - Okvir prepoznatljivosti muzeja, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/176883> [pristupljeno 3.9.2019.]

³⁸ Gob, A., Drouguet, N. (2007.), Muzeologija: Povijest, razvitak i izazovi današnjice, Antibarbarus, Zagreb, str. 222

³⁹ Ibidem, str. 224-227

izdaci potrebni za održavanje izložbe. Organizacijom povremene izložbe privlače se i različite grupe posjetitelja pa se tako u muzeju mogu naći učenici, studenti, turisti ili umirovljenici.⁴⁰

2.2.5. ICOM-ov etički kodeks

ICOM-ov Etički kodeks za muzeje pripremio je Međunarodno vijeće muzeja i propisuje minimalne standarde profesionalne prakse i djelovanja za muzeje i njihovo osoblje. To je izjava o muzejskoj etici koja se navodi u ICOM-ovu Statutu. Pristupanjem Organizaciji, članovi ICOM-a se obvezuju na pridržavanje kodeksa. Kodeks je objavljen 1986. godine i navodi sljedeće⁴¹:

1. Muzeji čuvaju, interpretiraju i promoviraju prirodno i kulturno nasljeđe čovječanstva
2. Muzeji koji imaju zbirke čuvaju ih za dobrobit društva i njegovog razvitka
3. Muzeji čuvaju osnovna svjedočenja o stjecanju i prenošenju znanja
4. Muzeji pružaju mogućnosti za vrednovanje, razumijevanje i upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom
5. Muzeji čuvaju resurse koji pružaju mogućnosti za druge javne službe i usluge
6. Muzeji blisko surađuju sa zajednicama iz kojih njihove zbirke potječu, kao i s onima kojima su one namijenjene
7. Muzeji rade u skladu sa zakonom
8. Muzeji rade na profesionalan način

2.3. Nova uloga muzeja

U današnje vrijeme muzeji se ne grade više isključivo zbog skupljanja pojedinih zbirki, nego su sve više u funkciji regeneracije gradova. Primjer toga je tzv. „muzejski boom“ koji se dogodio

⁴⁰ UNESCO, Temporary and travelling exhibitions, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000002870/PDF/002870eng.pdf.multi> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁴¹ ICOM, Etički kodeks za muzeje (2017), raspoloživo na: <https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/07/ICOM-code-En-web.pdf> , [pristupljeno 7.5.2019.]

sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama, gdje su muzeji prestali biti tek obične građevine u kojima se nalaze zbirke od posebne važnosti. Zadatak suvremenog muzeja je prikazivanje duha mjesta i njegove osobnosti te upoznavanje s njegovim identitetom.⁴²

Suvremeni trend je i repozicioniranje muzeja, gdje se tradicionalna funkcija muzeja sve više nadomješta komercijalnom. Komercijalizirana funkcija vodi do sve većeg broja kafića, restorana, trgovina i sličnih sadržaja, koji predstavljaju dodatan izvor prihoda za muzeje, a posljedica toga je izmještanje kolektivnih centara, depoa i restauracijskih studija iz glavne zgrade. S obzirom na nove funkcije muzeja, oni danas označavaju revitalizacijske projekte gradova, predstavljaju izvor novih radnih mjesta, kulturnu edukaciju i vraćaju život u osiromašene dijelove grada.⁴³ Razvoj tehnologije i proces globalizacije imaju velik utjecaj na pojedinca i društvo u cjelini, a muzeji pokazuju mogućnost brzog prilagođavanja na promjene. Danas se može vidjeti kako muzeji na različite načine, i koristeći razne inovacije, nastoje animirati publiku, a najčešće su to virtualna i proširena stvarnost.⁴⁴ Osim što je muzej mjesto provođenja slobodnog vremena, on je i mjesto suptilne edukacije gdje se mogu naučiti nove vještine i spoznaje pomoću kojih se stvara kritička svijest kod posjetitelja. Kako bi zaista bio mjesto edukacije, muzej mora voditi računa o kvaliteti interpretacije svoje građe.⁴⁵

Posljednjih nekoliko desetljeća razvija se novi način komunikacije između muzeja i posjetitelja, gdje je sve usmjereno prema publici za koju se izlažu zbirke. U tom periodu afirmira se najnovija muzejska funkcija, animacijska. Animacija uvodi dodatne aktivnosti za svrhe izgradnje imidža muzeja kao mjesta okupljanja, gdje u prvi plan dolaze interesi i zadovoljstvo posjetitelja. Kao inovativna nadopuna tradicionalnim muzejskim oblicima komunikacije, animacija se odnosi i na sve aktivnosti vezane uz kreiranje izložbe, poput scenografije i audiovizualnih sredstava.⁴⁶

⁴² Van Aalst, I., Boogaarts, I. (2002.): From Museum to Mass Entertainment: The Evolution of the Role of Museums in Cities, SAGE Journals, str. 195

⁴³ Ibidem, str. 197

⁴⁴ ICOM, Museums in a Changing World, raspoloživo na: <http://network.icom.museum/imd2012/imd-2012/museums-in-a-changing-world/> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁴⁵ Vrkljan-Križić, N. (2004.): Suvremene funkcije i poslanja muzeja, Zbornik I. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, str. 354

⁴⁶ Krivošejev, V. (2012.): Muzeji, menadžment, turizam-ka savremenom muzeju, od teorije do prakse, Narodni muzej Valjevo, str. 35-50

Tradicionalnom ulogom muzeja smatra se prikupljanje predmeta kulturne i povijesne važnosti, njihovo čuvanje i istraživanje te prezentiranje javnosti. U prošlosti su muzeji bili povezani s pojmom elitizma i bili su namijenjeni obrazovanim ljudima, dok je ostatak javnosti bio isključen. Danas, muzej predstavlja priču o tome kako je čovječanstvo opstalo u okruženju koje se konstantno mijenjalo. Muzeji su pokretači promjena i razvoja, koji svojim jedinstvenim resursima odgovaraju na dinamične promjene u suvremenom svijetu.⁴⁷ Odmak od elitizma pruža mogućnost surađivanja s lokalnom zajednicom, koja može donirati predmete ili pričati osobne priče i obiteljske legende.⁴⁸ Muzeji mogu biti katalizatori pozitivnih promjena unutar zajednice. Upoznavanjem s vlastitim identitetom i sredinom u kojoj zajednica živi, jača se veza među ljudima i stvara društvena kohezija. Mogu služiti kao važna mjesta za raspravu i izmjenu ideja koje su povezane s promoviranjem i prihvaćanjem različitosti, a suradnja koja se javlja između muzeja, državnih organa, posjetitelja i zajednice vodi prema održivosti.⁴⁹

⁴⁷ Arinze, E. (1999.), The Role of the Museum in Society, raspoloživo na: http://www.maltwood.uvic.ca/cam/activities/past_conferences/1999conf/batch1/CAM%2799-EmmanuelArinze.GuyanaFinal.pdf [pristupljeno 3.9.2019.]

⁴⁸ Zipsane, H., The Changing Roles of Museums, Pascal International Exchanges, raspoloživo na: <http://pie.pascalobservatory.org/pascalnow/blogentry/cultural-policy/changing-roles-museums> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁴⁹ MuseumID, The #FutureMuseum Project: What will museums be like in the future?, raspoloživo na: <https://museum-id.com/the-futuremuseum-project-what-will-museums-be-like-in-the-future-essay-collection/> [pristupljeno 3.9.2019.]

3. KULTURNI TURIZAM

Kulturno nasljeđe destinaciji daje određenu autentičnost, povećava stupanj prepoznatljivosti i razlikuje od konkurentnih destinacija. Nasljeđe se može oblikovati kao proizvod čime postaje primarni i sekundarni motiv putovanja tržišta kulturnog turizma.⁵⁰ U mnogim urbanim i ruralnim sredinama mogu se naći primjeri kulturnog nasljeđa koji mogu postati turističke atrakcije ukoliko se, u skladu s načelima menadžmenta kulturnih resursa, marketinški pripremaju za tržište. Kulturni resursi postaju turističke atrakcije planiranim oblikovanjem, a proizvodom postaju procesom interpretacije što uključuje selekciju i oblikovanje, koje predstavlja srž proizvoda.⁵¹

3.1. Definiranje kulturnog turizma

Ne postoji jedinstvena definicija kulturnog turizma jer stručnjaci koji se njime bave uzimaju u obzir ono što se zasniva na njihovom vlastitom proizvodu i resursima s kojima rade. Dok se jedni koriste izrazom kulturni turizam, drugi ga zovu turizmom baštine ili turizmom kulturne baštine. Ipak, svi dijele istu odgovornost, a to je upoznavanje turista s onim što destinaciju čini drugačijom i zanimljivom, bez obzira radi li se o umjetnosti, kulturi ili povijesti.⁵² Resursi kulturnog turizma mogu biti spomenici, muzeji, rute, zabavni centri, kulturno-povijesni i umjetnički događaji.⁵³

Pojam kulturnog turizma treba analizirati sa stajališta više znanstvenih disciplina: ekonomske, turističke, kulturološke, edukativne i marketinške. Na taj način olakšava se njegovo razumijevanje, osobito iz razloga što navedene discipline podjednako sudjeluju u oblikovanju osnovnog sadržaja i značenja pojma. Sažeto, može se reći kako je kulturni turizam jedan od selektivnih oblika turističkog kretanja motiviran kulturnim i umjetničkim resursima, vrijednostima i sadržajima.⁵⁴ Jedna od čestih definicija kulturnog turizma koje se mogu pronaći u

⁵⁰ Vrtiprah, V. (2006.): Kulturni resursi kao činitelj turističke ponude u 21. stoljeću, Ekonomska misao i praksa, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, str. 279

⁵¹ Pančić Kombol, T. (2006.): Kulturno nasljeđe i turizam, HAZU Varaždin, str. 216

⁵² Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb, str. 41

⁵³ Pančić Kombol, T. (2006.): Kulturno nasljeđe i turizam, HAZU Varaždin, str. 215

⁵⁴ Demonja, D. (2011.): Kulturni turizam: Hrvatska iskustva, Institut za međunarodne odnose, Zagreb, str. 182

literaturi jest sljedeća⁵⁵: „Kulturni turizam označava kretanje ljudi uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihova mjesta stanovanja s namjerom prikupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe“. Međutim, iz razloga što ova definicija izostavlja vrstu turizma u kojem motivacija može biti i sekundarna, ona se smatra nepotpunom.

U svjetskoj literaturi postoji mnogo načina definiranja pojma kulturnog turizma. Definicija Yvette Reisinger⁵⁶ ističe doživljaj kulture, a navodi kako je kulturni turizam „žanr turizma specifičnog interesa koji se temelji na potrazi za sudjelovanjem u novim i značajnim kulturnim iskustvima, bilo estetskim, intelektualnim, emotivnim ili psihološkim“. Na sličan način i ICOMOS⁵⁷, Međunarodno vijeće za spomenike i lokalitete, definira kulturni turizam kao „oblik turizma čija je svrha, između ostalog, otkrivanje spomenika i lokaliteta“.⁵⁸

Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji⁵⁹, kulturni turizam je „vrsta turističke aktivnosti u kojoj je osnovna motivacija posjetitelja da u turističkoj destinaciji nauči, otkrije, iskusi i konzumira opipljive i nematerijalne kulturne atrakcije/proizvode“.

U literaturi⁶⁰ se može naći i niz jednostavnijih definicija koje kulturni turizam objašnjavaju kao „zabavno i edukativno iskustvo koje kombinira umjetnost s prirodnom i društvenom baštinom“, kao „turistički izbor koji educira ljude o aspektima umjetnosti, arhitekture i povijesti koji se odnose na određenu destinaciju“ te kao „putovanje usmjereno prema iskustvu umjetnosti, baštine i posebnih osobina destinacije“.

3.2. Značaj kulturnog turizma

Turizam u svojoj srži ima humanu misiju koja ovisi o gostu, a njegovo postojanje može se pripisati ljudskoj potrebi za putovanjem, razmjenom iskustava i težnji za novim spoznajama.⁶¹ Kulturni turizam važan je oblik turizma iz više razloga, među kojima su pozitivan ekonomski i

⁵⁵ Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb, str. 43

⁵⁶ Ibidem

⁵⁷ International Council on Monuments and Sites

⁵⁸ Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb, str. 45

⁵⁹ UNWTO, Tourism and Culture, raspoloživo na: <http://ethics.unwto.org/es/node/51721> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁶⁰ Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb, str. 46

⁶¹ Muzeji i turizam: Djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma, raspoloživo na: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//muzeji-t-1.pdf> [pristupljeno 1.7.2019.]

društveni učinak, uspostavljanje i jačanje identiteta, pomoć pri izgradnji imidža, pomoć u očuvanju kulturno-povijesne baštine te održavanje sklada i razumijevanja među ljudima.⁶²

Kulturni turizam označava i bolju kvalitetu turizma. Rezultati brojnih istraživanja pokazali su kako posjetitelji zainteresirani za kulturu troše više novca, što ukazuje na to da kulturni turizam ostvaruje financijski promet koji je prilično visok. Razvitak kulturnog turizma posebno je važan i za gradove i lokalitete koji nemaju izgrađen imidž, a mogu ga izgraditi pomoću ideje o lokalnoj kulturnoj raznolikosti koja bi poslužila kao jedinstveni prodajni argument.⁶³ Kulturni turizam omogućuje da mjesta koja nisu turistička postanu zanimljiva turistima i lokalnoj zajednici. To može postići koristeći se osmišljenim razvojnim strategijama koje se temelje na lokalnim kulturnim resursima, pri čemu kulturni turizam postaje i pokretač održivog razvoja.⁶⁴

Kulturni turizam jedan je od oblika turizma koji stvara dugoročnu konkurentnu prednost. Turizam i kultura se nadopunjuju, a osmišljavanjem kulturno-turističkog proizvoda obogaćuje se osnovni proizvod, odnosno imidž destinacije. Osim toga, povećava se potrošnja, duljina boravka turista i zadovoljstvo njihovim boravkom, što u konačnici rezultira povećanom potražnjom za destinacijom i razvojem novih tržišnih segmenata. Turizam za kulturu predstavlja dodatan izvor prihoda, a potiče i profesionalno upravljanje kulturnim dobrima i njihov marketing, omogućuje bolju kontrolu nad korištenjem kulturnih resursa, a među lokalnim stanovništvom stvara bolji imidž kulture.⁶⁵

Najveći značaj kulturnog turizma očituje se u promjeni načina zarađivanja. Kultura se uvijek promatrala kao sektor koji gotovo u cijelosti ovisi o državnom proračunu i nema vlastitih prihoda. Najveći dio i dalje dolazi iz proračuna, ali nedostatak sredstava prisilio je neke kulturne ustanove da pronađu alternativne načine financiranja te je došlo do suradnji s turističkim sektorom. To je uzrokovalo promjene u smislu da kulturna ustanova više nije pasivan kulturni resurs, već aktivan sudionik na konkurentnom kulturnom tržištu.⁶⁶

⁶² UNESCO, Baltic Cultural Tourism Policy Paper, Estonian, Latvian and Lithuanian National Commissions for UNESCO, raspoloživo na: https://www.unesco.it/uploads/file/failai_VEIKLA/kultura/kulturinis_turizmas/Baltic_Culture_Tourism_Policy_Paper_Short_Documen_%20Final%20Checked.pdf [pristupljeno 1.7.2019.]

⁶³ Jelinčić, D.A. (2005.): Kultura kao pokretačka snaga redefiniranja imidža destinacije, Acta turistica, Vol 17, str. 58-59

⁶⁴ Demonja, D. (2011.): Kulturni turizam: Hrvatska iskustva, Institut za međunarodne odnose, Zagreb, str. 182

⁶⁵ Ibidem

⁶⁶ Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb, str. 23

4. POTENCIJALI RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA U GRADU KNINU

Knin je grad koji se nalazi u Dalmatinskoj zagori, u Šibensko-kninskoj županiji, podno planine Dinare i uz izvor rijeke Krke. Prvo spominjanje Knina, ne kao naselja ili gradine, nego kao grada događa se 7. godine prije Krista u Strabonovoj Geografiji, a kroz srednji vijek postaje sjedište hrvatske aristokracije. Grad je nekoć bio i značajno vojno uporište, što je posljedica njegovog iznimno povoljnog geografskog položaja. Knin je smješten u kraškom polju bogatom izvorima i okružen planinama kroz koje protječe sedam rijeka, a u okruženju se nalaze očuvane prirodne ljepote i povijesne znamenitosti te arheološka nalazišta.⁶⁷

4.1. Stanovništvo, gospodarstvo i infrastruktura

Prema posljednjem popisu stanovnika provedenom 2011. godine, u gradu Kninu živi 15.407 stanovnika.⁶⁸

Što se tiče stupnja gospodarskog razvoja Knina, na njega je bitno utjecala ratna situacija 1990-ih godina, zahvaljujući čemu se Knin nalazio na području posebne državne skrbi RH. Danas je situacija ipak bolja, ali još uvijek traje borba s nezaposlenošću i nepovoljnom demografskom slikom. Prema podacima iz baze podataka Obrtnog registra MPO iz 2018. godine, u gradu Kninu bilo je registrirano ukupno 180 aktivnih obrtnika, gdje je prevladavala trgovina. Krajem 2016. godine bilo je 57 aktivnih trgovačkih društava.⁶⁹

Prometna i komunalna infrastruktura su zastarjele, dok se opskrba električnom energijom Knina vrši uglavnom preko novoizgrađene trafostanice. Što se tiče sportske infrastrukture, na raspolaganju stoje nogometna igrališta, teniski tereni, boćarsko igralište, košarkaško igralište, dvorana za trening atletičara i mnogi drugi sadržaji. Osim igrališta, u Kninu se nalazi i sportsko

⁶⁷ Grad Knin: Povijest, raspoloživo na: <http://knin.hr/povijest/> [pristupljeno 13.5.2019.]

⁶⁸ Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., raspoloživo na: <https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/censuslogo.htm> [pristupljeno 3.7.2019.]

⁶⁹ Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [pristupljeno 3.7.2019.]

rekreacijska zona Marunuša, koja je opremljena spravama za vježbanje na otvorenom, biciklističkom i pješačkom stazom.⁷⁰

4.2. Turizam

Kada je riječ o turizmu, važno je promatrati pokazatelje dolazaka i noćenja. U idućoj tablici prikazani su podaci o broju turističkih dolazaka i noćenja u razdoblju od 2014. do 2018. godine.

Tablica 1: Broj turističkih dolazaka i noćenja u gradu Kninu za razdoblje 2014.-2018.

Godina	Broj dolazaka	Broj noćenja
2018.	1.910	7.093
2017.	2.020	7.572
2016.	1.803	7.925
2015.	2.158	7.142
2014.	2.120	7.488

Izvor: Izradio autor prema podacima Turističke zajednice grada Knina

Iz prethodne tablice vidljive su oscilacije u broju turističkih dolazaka i noćenja gdje se izmjenjuju rast i pad, što ukazuje na to da je potreban veći angažman u promociji Knina kao turističkog odredišta i razvoj raznovrsnije turističke ponude koja bi privukla posjetitelje.

Kada je riječ o turizmu u Kninu, njegov razvoj svakako je još u povojima, ali vide se određeni pomaci. Međutim, potencijali nisu do kraja iskorišteni. U nastavku će biti riječ o pojedinim kulturnim i prirodnim resursima te manifestacijama kao atrakcijskoj i resursnoj osnovi na kojoj se može graditi turistička ponuda.

S obzirom da se tema rada bazira na kulturnim resursima, prirodni resursi neće biti detaljno obrađeni, ali je važno navesti rijeku Krku koja izvire u Kninu i pokretač je kninskog turizma. Poznata je po brojnim slapovima koji su dio Nacionalnog parka Krka, ali i svom ihtiološkom i ornitološkom značenju. Iznad izvora Krke smjestio se slap Krčić, koji je visok 22 metra i na kojem se spajaju tri fenomena, geološki, hidrološki i hidro-geološki. Još jedan važan resurs je

⁷⁰ Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [pristupljeno 3.7.2019.]

planina Dinara, najviša planina u Hrvatskoj, a najviši vrh nalazi se upravo u Kninu. Planina dijeli i dva klimatski različita područja – mediteransko i kontinentalno. Na Dinari se nalaze važna NATURA 2000 staništa, a pruža i brojne mogućnosti za razvoj pustolovnog turizma. Osim ovih opisanih, u Kninu se još nalaze i Šarena jezera, Gospodska pećina te brojne druge prirodne ljepote.⁷¹

4.3. Kulturna baština

Kulturna baština ima umjetničku, povijesnu, znanstvenu, dokumentarnu, duhovnu vrijednost te edukativno, društveno i turističko značenje.⁷² Kulturna baština predstavlja bogatstvo čovječanstva, a dijeli se na materijalnu i nematerijalnu. Njena zaštita je jedan od važnih faktora za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta.⁷³ Benhamou⁷⁴ definira baštinu kao “socijalni konstrukt kojemu su granice često zamagljene i nestabilne”, a Guerzoni⁷⁵ kao “heterogeni skup dobara koja, kroz dulji period vremena i proces “historizacije”, postaju priznata kao nositelji specifičnih kulturnih tradicija”.

4.3.1. Materijalna kulturna baština

Pod materijalnom kulturnom baštinom razlikujemo nepokretnu i pokretnu. Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara⁷⁶, nepokretno kulturno dobro može biti grad, selo, naselje, građevina ili njezini dijelovi te građevina s okolišem, elementi povijesne opreme naselja, arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama, krajolik koji sadrži povijesno karakteristične strukture koje svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, vrtovi, perivoji i

⁷¹ TZ Knin, Prirodna baština, raspoloživo na: <http://www.tz-knin.hr/hr/istrazi/prirodna-bastina/> [pristupljeno 13.5.2019.]

⁷² Muzeji i turizam: Djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma, raspoloživo na: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/muzeji-t-1.pdf> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁷³ Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Kulturna baština, raspoloživo na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6> [pristupljeno 3.9.2019.]

⁷⁴ Materijali s predavanja Kulturno povijesna baština i turizam 9.10.2018.

⁷⁵ Ibidem

⁷⁶ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/1999, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_07_69_1284.html [pristupljeno 3.9.2019.]

parkovi te tehnički objekti s uređajima i drugi slični objekti. Pokretno kulturno dobro može biti zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima i kod fizičkih osoba, crkveni inventar, arhivska građa, pisma, filmovi, arheološki nalazi i etnografski predmeti, djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna, stare i rijetke knjige, poštanske marke i druge tiskovine, uporabni predmeti, prometna i prijevozna sredstva te predmeti koji predstavljaju značajna svjedočanstva razvitka znanosti i tehnologije.

4.3.1.1. Nepokretna kulturna baština

Grad Knin imao je dinamičnu povijest, o čemu svjedoči velik broj dokaza o nekadašnjem životu Kninjana. U idućoj tablici nalazi se prikaz kulturnih dobara koji su po svojim karakteristikama svrstani pod nepokretna kulturna dobra, a u nastavku će biti i pobliže opisani.

Tablica 2: Nepokretna kulturna dobra grada Knina

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-4372	Knin	Arheološko nalazište Kapitul	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4376	Knin	Crkva i samostan sv. Ante	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4301	Knin	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4374	Knin	Kuća Krvavica, Gunjačina 008	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4375	Knin	Kuća Lovrić	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4373	Knin	Kuća Petkušić	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Z-4185	Knin	Kulturno-povijesna cjelina Knina	Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina
Z-4590	Knin	Tvrđava	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: Registar kulturnih dobara, <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212> [preuzeto 10.9.2019.]

Kilometar jugoistočno od Knina nalazi se antički i starohrvatski lokalitet Kapitul, a ime je dobio po sjedištu kninskog biskupa i kninskog kaptola. Vladarski benediktinski samostan na Kapitolu

osnovan je za vrijeme vladavine kneza Trpimira, sredinom 9. stoljeća. Arheološkim istraživanjem 2013. godine otkriveni su ostatci kninske katedrale koja datira iz 13. stoljeća.⁷⁷

Sakralni objekt koji je postao jedan od simbola Knina je crkva sv. Ante. To je franjevačka crkva u Kninu, a nalazi se u kompleksu starog franjevačkog samostana. Samostan se spominje još 1469. godine, a kad je grad pao pod tursku vlast srušen je. Zgrade samostana su se uređivale i nadograđivale kroz 18. stoljeće. Crkva sv. Ante počela se graditi u 18. stoljeću, a do današnjih dana više je puta iznova građena i obnavljana.⁷⁸

Crkva sv. Josipa katolička je crkva i prvi put se spominje u 18. stoljeću, ali se pretpostavlja da je i starija. U njoj se skupljala Bratovština dobre smrti. Crkva se, zbog lošeg stanja u kojem se nalazila, urušila 1894. godine, ali je 1913. ponovo sagrađena. Tijekom Drugog svjetskog rata pretrpjela je oštećenja, ali je uskoro obnovljena. Za vrijeme Domovinskog rata crkva je devastirana i opljačkana.⁷⁹

Kuće Krvavica, Lovrić i Petkušić nalaze se u kninskoj staroj jezgri. Dok Kuće Lovrić i Petkušić potječu iz 19. stoljeća, za Kuću Krvavica pretpostavlja se da je starija, točnije da je građena za vrijeme turske vladavine u Kninu jer se razlikuje od uobičajenih kninskih kuća. Kuća Krvavica je građena od priklesanog kamena i krovnište joj je dvovodno. Glavni ulaz u kuću je na južnom pročelju u prizemlju kroz jednostavna pravokutna vrata s kamenim pragovima. Kuća Lovrić je dvokatnica građena od kamena u klasicističkoj metrici sa simetričnim razmještajem ploha i otvora. U cijelosti je ožbukana s vanjske strane gdje postoje tragovi bojanja, a najzanimljiviji dio je glavno pročelje s balkonom s kovanom željeznom ogradom. Kuća Petkušić je također građena od kamena i izvana ožbukana. Ima prizemlje i dva kata, a glavno pročelje je na zapadnoj strani sa simetričnim rasporedom od pet prozorskih otvora s kamenim pragovima na svakom katu. Glavni ulaz je kroz neostilski kameni portal s polukružnim završetkom.⁸⁰

Stara gradska jezgra je zaštićena kao kulturno-povijesna cjelina grada Knina, ali je nenaseljena i zapuštena. Intervencijskim planom predviđa se njeno uređenje, koje uključuje obnovu stare

⁷⁷ Šimić, I. (2018.), 2025 godina grada Knina, Narodna knjižnica Knin, str. 180

⁷⁸ Turistička zajednica grada Knina, brošura Kraljevski grad Knin, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/tz-knin-brosura2017.pdf> [pristupljeno 16.5.2019.]

⁷⁹ Franjevački samostan i župa sv. Ante Padovanskog, raspoloživo na: http://www.franjevacki-samostan-knin.hr/Povijest_zupa.php [pristupljeno 10.9.2019.]

⁸⁰ Registar kulturnih dobara, raspoloživo na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212> [preuzeto 10.9.2019.]

tržnice, poslovnih i stambenih prostora te infrastrukture.⁸¹ Kninska tvrđava zasigurno ima najveću kulturno-povijesnu vrijednost i ogroman turistički potencijal grada Knina, a predstavlja zaštićenu urbanističku cjelinu koja je upisana u registar kulturne baštine Republike Hrvatske kao spomenik nulte kategorije. Gradnja tvrđave počela je krajem 9. stoljeća na južnom dijelu brda Spas i nalazi se na 345 metara nadmorske visine. Duga je 470 i široka 110 metara te zahvaljujući tome spada među veće fortifikacijske spomenike kulture u Hrvatskoj, a druga je po veličini vojna utvrda u Europi.⁸² Kninska tvrđava se može podijeliti na pet dijelova: Gornji grad (Kaštel Knin) na najsjevernijem dijelu tvrđave koji je bio sjedište starohrvatske države i kraljeva, Srednji grad (Garišta), Donji grad, Bandjeru (Kaštel Lab) i postaju Belveder.⁸³ Tvrđava predstavlja živući spomenik kulture s muzejom i izložbenim prostorima te je svakako glavni brand kulturnog turizma na području grada Knina.⁸⁴

U nastavku će biti kratko opisani ostali primjeri nepokretne materijalne baštine grada Knina, a to su Spas, Burnum i Biskupija.

Zapadno od grada Knina i na nadmorskoj visini od 345 metara nalazi se brdo Spas. Na njegovoj južnoj strani uzdiže se srednjovjekovna tvrđava, a na sjevernoj zaravanski plato. Na tom platou izvedena su brojna arheološka istraživanja kojima je utvrđeno postojanje temeljnih ostataka arhitekture rimskog naselja Ninia i ranosrednjovjekovne nekropole iz vremena od 9. do 11. stoljeća. Na sjeveroistočnoj strani brda Spas otkrivena je nekropola iz razdoblja seobe naroda, što je najveće dosad istraženo groblje epohe seobe naroda u Hrvatskoj.⁸⁵

Burnum je arheološki lokalitet u blizini Knina, a nekoć je bio rimski vojni logor u kojem je boravila XX. legija. Sagrađen je u 1. stoljeću prije Krista na važnom graničnom području Delmata i Liburna radi kontrole nad prolazom preko rijeke Krke. I danas su vidljivi ostaci lukova koji su pripadali zgradi vojnog zapovjedništva te dobro sačuvan amfiteatar, koji tipološki pripada amfiteatrima s četiri ulaza. Ne zna se koliko je mogao primiti gledatelja, ali je pretpostavka

⁸¹ Studija o potencijalu kulturne i prirodne baštine, raspoloživo na: http://knin.hr/wp-content/uploads/2019/08/STUDIJA-O-POTENCIJALU-KULTURNE-PRIRODNE-BA%C5%A0TINE_STRATEGIJA-MARKETINGA_GRADA-KNINA.pdf [pristupljeno 10.9.2019.]

⁸² Plan razvoja turizma grada Knina, raspoloživo na: <https://www.hgk.hr/documents/plan-razvoja-turizma-grada-knina577633c0dd93b.pdf>, [pristupljeno 13.5.2019.]

⁸³ Šimić, I. (2018.), 2025 godina grada Knina, Narodna knjižnica Knin, str. 175

⁸⁴ Turistička zajednica grada Knina, brošura Kraljevski grad Knin, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/tz-knin-brosura2017.pdf> [pristupljeno 13.5.2019.]

⁸⁵ Šimić, I. (2018.), 2025 godina grada Knina, Narodna knjižnica Knin, str. 178

između 6 i 10 tisuća. Pronađeni monumentalni natpis iz 76./77. godine, koji je stajao na pročelju iznad južnog ulaza u amfiteatar, potvrđuje donaciju cara Vespazijana.⁸⁶

Mjesto Biskupija, udaljeno 5 km od grada Knina, predstavlja jedno od najznačajnijih starohrvatskih arheoloških nalazišta u Republici Hrvatskoj. U povijesti se nazivala „Pet crkava na Kosovu“ za koje se smatra da datiraju iz perioda hrvatskih vladara od 9. do 11. stoljeća, a tu se nalaze i nekropole stećaka. U Biskupiji je stolovao hrvatski biskup, a prema legendi i ubijen kralj Zvonimir.⁸⁷

4.3.1.2. Pokretna kulturna baština

Prema Registru kulturnih dobara⁸⁸, pokretno kulturno dobro na području grada Knina je muzejska građa Kninskog muzeja, a bit će detaljnije opisana u 5. poglavlju.

4.3.2. Nematerijalna kulturna baština

Nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način.⁸⁹

U Kninu djeluju kulturno-umjetnička društva KUD Kralj Zvonimir (DFA Zvončići, Kazalište mladih Pinokio, Vitezovi kralja Zvonimira, Povijesna postrojba kralja Dmitra Zvonimira, Plesna skupina Ninije i dr.) te HKD Napredak (Dramska skupina, Folklorna skupina, Pjevačka skupina Golubice), koji aktivno prenose tradicijske običaje Knina i kninskog kraja.⁹⁰

⁸⁶ NP Krka, Rimski vojni logor Burnum, raspoloživo na: <http://www.nprka.hr/stranice/rimski-vojni-logor-burnum/97.html> [pristupljeno 13.5.2019.]

⁸⁷ Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [pristupljeno 16.5.2019.]

⁸⁸ Registar kulturnih dobara, raspoloživo na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212> [pristupljeno 10.9.2019.]

⁸⁹ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/1999, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_07_69_1284.html [pristupljeno 3.9.2019.]

⁹⁰ Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [pristupljeno 13.5.2019.]

4.4. Kulturne ustanove i manifestacije

Kulturne ustanove

Kulturne ustanove koje djeluju u gradu Kninu i koje je važno spomenuti su Kninski muzej i Narodna knjižnica Knin.

Kninski muzej smješten je na tvrđavi te predstavlja centar muzejskih događanja u gradu Kninu. U stalnom postavu izlaže se etnografska, arheološka i galerijska zbirka. Kao novost 2015. godine otvoren je i stalni postav Oluja '95 koji brojnim dokumentima i artefaktima svjedoči vremenu ponosa i slave i najvećoj pobjedi u suvremenoj hrvatskoj povijesti. Kao budući projekt planiran je prikaz kulturno povijesnih predmeta vezanih uz postanak grada, od ranog srednjeg vijeka do danas. U sklopu muzeja, nalaze se i spomen sobe čuvenih Kninjana, akademika Hrvoja Požara i Nikice Slavića.⁹¹ U nastavku rada Kninski muzej bit će detaljnije opisan.

Narodna knjižnica Knin, kroz različite oblike i nazive, djeluje još od 19. stoljeća. Preteča Narodne knjižnice Knin je Hrvatska čitaonica osnovana 1891. godine. Ovo društvo je utemeljeno kao mjesto gdje će hrvatski narod njegovati čitanje, organizirati sviranje i pjevanje te vježbati u hrvatskoj drami, a djelovalo je i na kulturno-prosvjetno uzdizanje naroda i jačanje njegova stvaralačkog duha. Od 1998. godine djeluje kao samostalna knjižnica pod nazivom Narodna knjižnica Knin. Knjižnica ima četiri odjela: Narodni odjel (obuhvaća Zavičajnu zbirku – Tenen, Zbirku rijetkosti – Raru i Referentnu zbirku), Odjel za djecu i mladež – Dječji odjel uz referentnu zbirku te Spremište 1. i Spremište 2. Knjižni fond koristi oko 1.000 korisnika.⁹²

⁹¹ Turistička zajednica grada Knina, brošura Kraljevski grad Knin, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/tz-knin-brosura2017.pdf> [pristupljeno 13.5.2019.]

⁹² Narodna knjižnica Knin, raspoloživo na: <https://nkknin.hr/> [pristupljeno 10.6.2019.]

Manifestacije

U Kninu se održavaju brojne manifestacije, kako sakralnog tako i profanog karaktera. Jedne od najposjećenijih kulturnih manifestacija su „Zvonimirovi dani“ i „Festival ruralne kulture FRK“

Zvonimirovi dani održavaju se svake godine početkom lipnja te kao trodnevna manifestacija pruža posjetiteljima priliku upoznati se s poviješću, tradicijom i kulturnom baštinom hrvatskog kraljevskog grada Knina. Moguće je sudjelovati u aktivnostima streličarstva, kovanja novca, viteških turnira i mačevanja, a održavaju se i predstave srednjovjekovne tematike. Održava se na kninskoj tvrđavi, koja je bila dom kralja Zvonimira.⁹³

Festival ruralne kulture FRK je manifestacija koja promovira seoski turizam, a ujedno potiče povećanje samozapošljavanja lokalnog stanovništva i unaprjeđenje seoske proizvodnje i uslužnih djelatnosti. Na festivalu prisustvuju mnogobrojni izlagači koji prezentiraju proizvode svojih OPG-ova.⁹⁴

⁹³ TZ Knin: Zvonimirovi dani, raspoloživo na: <http://www.tz-knin.hr/index.php/dogadanja/kulturne-manifestacije/47-zvonimirovi-dani> [pristupljeno 15.5.2019.]

⁹⁴ TZ Knin: Festival ruralne kulture, raspoloživo na: <http://www.tz-knin.hr/index.php/dogadanja/tradicijske-manifestacije/53-festival-ruralne-kulture-frk> [pristupljeno 15.5.2019.]

5. ZNAČENJE KNINSKOG MUZEJA U KREIRANJU TURISTIČKE PONUDE

Povijest, kultura i arhitektura nerijetko su jedan od primarnih motiva za posjet nekoj turističkoj destinaciji jer za posjetitelje predstavljaju nova iskustva i doživljaje. Na ponašanje turističkih potrošača uvelike su utjecali globalizacijski procesi i bolji životni standard. Došlo je do afirmiranja novih potreba i stavova prema kvaliteti, a sve je više riječ o dinamičnosti i želji za otkrivanjem novih sredina. Najčešći kulturni motivi koji se mogu uočiti kod posjetitelja vezani su uz upoznavanje drugih kultura, ljudi, njihova načina života, glazbe, umjetnosti, folkloru ili plesa.⁹⁵ Kada je riječ o takvim potrebama i motivima, nema boljeg mjesta za upoznavanje neke sredine od gradskog muzeja koji interpretira povijest grada i zajednice.

Muzeji i turizam mogu zajedničkim projektima osigurati novi izvor prihoda. Oni se mogu iskoristiti za financiranje istraživanja, zaštitu, izložbe i druge potrebe muzeja, a turistička industrija je u mogućnosti na novu potražnju odgovoriti novim razvojnim oblicima kulturnog turizma koji nadilaze masovni te se okrenuti visoko segmentiranim specijalističkim nišama.⁹⁶ Razvoj turizma i turističkog odredišta temelji se na posebnostima koje neku zajednicu čine drugačijom od drugih te se upravo na tome treba temeljiti proces osmišljavanja turističkih proizvoda kojima će se graditi ponuda destinacije. Grad Knin imao je intenzivnu povijest koja je iza sebe ostavila brojne kulturno-povijesne znamenitosti, kao i predmete koji se nalaze u Kninskom muzeju i prikazuju nastanak i razvoj grada.

S obzirom da je želja za otkrivanjem autentičnog nasljeđa važan motiv za putovanje, bitni elementi ponude neke turističke destinacije upravo su kulturne atrakcije. U tome se nazire i značaj Kninskog muzeja, koji kao kulturna ustanova može obogatiti turističku ponudu Knina.

⁹⁵ Vrtiprah V. (2006.), Kulturni resursi kao činitelji turističke ponude u 21. stoljeću, Ekonomska misao i praksa, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, str. 280-293

⁹⁶ Muzeji i turizam: Djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma, raspoloživo na: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//muzeji-t-1.pdf> [pristupljeno 18.5.2019.]

5.1. O muzeju

Prve muzeološke aktivnosti u Kninu javljaju se još 1893. godine kada je zahvaljujući djelovanju fra Luje Maruna otvoren Prvi muzej hrvatskih spomenika, kojem je cilj bio sačuvati spomenike arheološke baštine Hrvata iz razdoblja srednjeg vijeka. Muzej je isprva bio smješten na kninskoj tvrđavi, a s početkom Drugoga svjetskog rata preseljen je u Sinj. U konačnici, građa muzeja je postala osnova fundusa Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu.⁹⁷

Kninski muzej osnovan je 1969. godine, a smješten je u kninskoj tvrđavi. Tijekom 1980-ih godina obavljani su sanacijski poslovi tvrđave i objekata koji su bili sastavni dio muzeja, čime se unaprijedilo njegovo djelovanje u vidu skupljanja, čuvanja i istraživanja kulturnih i prirodnih dobara, njihova stručna i znanstvena obrada te sistematizacija u zbirke. Učinjeno je dosta i po pitanju zaštite muzejskih predmeta, dokumentacije, muzejskih lokaliteta i nalazišta, a izlaganje javnosti odvijalo se putem stalnih i povremenih izložbi. Muzej se u to vrijeme angažirao i krenuo s objavljivanjem podataka o muzejskoj građi i dokumentaciji putem stručnih i znanstvenih sredstava. Građu su činili predmeti s područja arheologije, povijesti, etnologije, kulturne povijesti, likovnih umjetnosti i prirodnih znanosti.⁹⁸

Za vrijeme Domovinskog rata, muzej je bio prisiljen prestati s radom. Uzrok su bili uništen prostor tvrđave s muzejskim zgradama i djelomično opljačkan fundus. Nakon prekida u radu, muzej je ponovno otvoren 1996. godine, a stalni muzejski postav smješten u dijelu tvrđave nazvanom Belvedere.⁹⁹ Proteklih godina, na tvrđavi se odvijala građevinska sanacija zidina te su obnovljene zgrada kustosa, crkva sv. Barbare, restoran, vijećnica i Loredanova vrata, a 2015. godine zgrada u kojoj je smješten novi postav Domovinskog rata Oluja 95.¹⁰⁰

Za treću zgradu muzeja planira se prikaz kulturno-povijesnih predmeta vezanih uz postanak grada, od ranog srednjeg vijeka do danas.¹⁰¹ To su namještaj, posuđe, tehnička građa iz 20. stoljeća poput gramofona, radioprijamnika i fotoaparata te staro oružje. Bit će prikazana i

⁹⁷ Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, O muzeju, raspoloživo na: <https://www.mhas-split.hr/muzej/o-muzeju> [pristupljeno 4.9.2019.]

⁹⁸ Kninski muzej, Povijesni pregled, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/povijesni-pregled/> [pristupljeno 4.7.2019.]

⁹⁹ Muzejski dokumentacijski centar, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej,510%3AKNI/hr/info/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰⁰ Kninski muzej, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/povijesni-pregled/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰¹ Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [pristupljeno 4.9.2019.]

umjetnička djela iz 19. i 20. stoljeća, grafike i karte s prikazom Knina iz 17.,18. i 19. stoljeća prema kojima se može pratiti urbanistički razvoj grada. Zbirka obuhvaća i dokumentarnu građu koja svjedoči o gospodarskom i kulturnom životu grada tijekom 19. i 20. stoljeća.¹⁰²

Povremene izložbe održavaju se u obnovljenom prostoru crkve sv. Barbare i Galeriji Kninskog muzeja.

5.2. Organizacija i sadržaji

Kninski muzej je specifičan po tome što s tvrđavom čini jednu cjelinu. Muzej je smješten na stoljećima staroj utvrdi te posjetiteljima pruža jedinstven doživljaj kninske povijesti. Osim o kninskoj tvrđavi, muzej se brine i održava srednjovjekovni stambeni kompleks Podgrađe. Podgrađe se nalazi podno kninske utvrde i nekoć je predstavljalo civilno naselje s crkvenim objektima.¹⁰³ Kninski muzej održava i arheološku zonu brda Spas na kojem je otkriveno kasnoantičko i starohrvatsko naselje.¹⁰⁴

Kninski muzej po vrsti je opći muzej, odnosno zavičajni te je po djelokrugu lokalni.¹⁰⁵ Zavičajne zbirke u muzejima su značajne jer čuvaju identitet lokalne zajednice i potiču osjećaj pripadnosti nekoj kulturnoj, povijesnoj i geografskoj sredini. Bogat i dobro uređen fond zavičajne zbirke daje uvid u povijest kulturnog stvaralaštva kao i cjelokupnog razvitka regije.¹⁰⁶

Kninski muzej je otvoren za sve uzraste, koji mogu posjetiti muzej pojedinačno ili u sklopu grupe. Osim poslova vezanih uz same predmete određenih zbirki, Kninski muzej bavi se marketingom i promidžbom. U sklopu tog odjela, djelatnici pripremaju strategiju marketinga i marketinškog miksa, provode istraživanje tržišta i razvijaju proizvode, a istovremeno imaju i

¹⁰² Kninski muzej, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/povijesni-pregled/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰³ Priroda Knina, Natura 2000 područja, Kninska tvrđava, raspoloživo na: <http://www.prirodni-svijet.com/kninska-tvrđava/> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹⁰⁴ Muzejski dokumentacijski centar, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510%3AKNI/hr/info/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰⁵ Kninski muzej, Opći podaci, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/opci-podaci/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰⁶ Tošić-Grlač, S. (2010.), Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/55005> [pristupljeno 4.9.2019.]

zadatak stvaranja veće dobiti i smanjivanja financijske ovisnosti ustanove u odnosu na osnivača.¹⁰⁷

U sklopu muzeja nalazi se i knjižnica koja sadrži preko 6000 knjiga znanstvene literature iz područja muzeologije, povijesti, arheologije, povijesti umjetnosti, arhitekture, lingvistike i književnosti. Knjižnica je dostupna isključivo stručnim osobama i nije dozvoljeno iznošenje literature izvan prostorija muzeja, ali po dogovorenim uvjetima mogu je koristiti učenici i studenti za potrebe svog obrazovanja.¹⁰⁸

Kao dodatak ponudi, na tvrđavi je 1. kolovoza 2019. godine s radom započela suvenirnica Nacionalnog parka Krka, a ranije te iste godine s radom je ponovno započeo i restoran Tvrđava.

5.2.1. Zbirke

Kninski muzej posjeduje galerijsku, etnografsku i arheološku zbirku.

Galerijska zbirka broji 252 umjetnička djela među kojima su slike, skulpture i tapiserije. Djela su izrađena različitim tehnikama poput akvarela, ulja na platnu ili gvaša.¹⁰⁹ Građa galerijske zbirke predstavlja likovni i umjetnički izričaj 19., 20. i 21. stoljeća, a od ukupnog fonda značajno mjesto zauzima Bauerova zbirka. U muzej je najveći broj radova dospio putem donacija krajem prošlog stoljeća, ali i 2014. godine, od strane grada Knina.¹¹⁰

Galerijski prostor prepoznat je od strane ULUPUH-a, Hrvatske udruge likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti, koja ga je smjestila na popis uglednih izložbenih prostora u Republici Hrvatskoj.¹¹¹

U postavu etnografske zbirke izloženo je 715 predmeta među kojima su pokućstvo, kućni pribor, predmeti tradicijskog rukotvorstva koji su vezani za preradu vune, lončarstvo, pletarstvo, košaraštvo i drvorezbarstvo. Građa uključuje i glazbene instrumente te narodne nošnje s područja

¹⁰⁷ Kninski muzej: Opći podaci, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/opci-podaci/#> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰⁸ Kninski muzej: Knjižnica, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/knjiznica/> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹⁰⁹ Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Galerijska zbirka, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej,510:KNI/hr/zbirke/?zbid=250> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹⁰ Kninski muzej: Galerijska zbirka, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/?artwork=galerijska-zbirka> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹¹¹ Ibidem

Dalmatinske zagore i Bukovice iz 19. i 20. stoljeća.¹¹² Spomenuta područja pripadaju dinarskom etnografskom području s utjecajima susjednog jadranskog područja. Građa u postavu razvrstana je u tematske cjeline: graditeljstvo i gospodarstvo, tradicijsko rukotvorstvo i narodne nošnje. Prva prostorija muzeja posvećena je graditeljstvu, unutrašnjem uređenju kuće i gospodarstvu, a u postavu se nalazi otvoreno ognjište s pripadajućim inventarom te različiti predmeti za kućnu upotrebu i gospodarske aktivnosti. U drugoj prostoriji su predmeti kojima se narod služio kako bi preradio vunu, među kojima su grebeni i gargaše za češljanje vune, preslice i vretena za pređenje vune, tkalački stan i tkane vunene torbe. Izložene su i glinene posude koje su bile rad seoskih lončara i bakrara, a posjetitelji imaju priliku upoznati se i s tradicionalnim glazbenim instrumentima. U trećoj prostoriji smještene su narodne nošnje i nakit. U postavu ima pet nošnji, koje prikazuju način odijevanja stanovništva okolnog područja.¹¹³

Arheološka zbirka sadrži preko 2000 predmeta s kninskog područja od razdoblja mezolitika do kasnog srednjeg vijeka. Građu čine razni keramički i željezni predmeti, medicinski instrumenti te keramika majolika, a korišteni materijali bili su pečena zemlja, bronca, srebro i željezo.¹¹⁴ Arheološku zbirku kamenih spomenika čine ulomci arhitekture, poput arhitrava, greda i baza stupova, žrtvenici, portreti božanstava, ulomci stela i stele, a načinjeni su od pečene zemlje, vapnenca i muljike. Zbirka se sastoji od ukupno 106 predmeta s kninskog područja koji datiraju iz antičkog razdoblja, srednjeg vijeka i kasnog srednjeg vijeka.¹¹⁵

Odjel posjeduje i geološko-paleontološku zbirku od 80 predmeta, koju čine sedre, sedimentne stijene, eruptivne stijene, amoniti i fosili, uglavnom od vapnenca, rožnjaka, pješčenjaka i dolomita.¹¹⁶ Među najstarijim kamenjem kninske okolice, izloženo je ono sastavljeno od minerala gipsa i zeleno kamenje brda Konj, nastalo erupcijom vulkana.¹¹⁷ Numizmatičku zbirku

¹¹² Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Etnografska zbirka, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510:KNI/hr/zbirke/?zbId=249> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹³ Kninski muzej: Etnografska zbirka, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/?artwork=etnografska-zbirka> [pristupljeno 4.7.2019.]

¹¹⁴ Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Arheološka zbirka, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510:KNI/hr/zbirke/?zbId=248> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹⁵ Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Arheološka zbirka kamenih spomenika, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510:KNI/hr/zbirke/?zbId=6031> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹⁶ Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Geološko-paleontološka zbirka, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510:KNI/hr/zbirke/?zbId=253> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹⁷ Kninski muzej: Arheološka zbirka, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/?artwork=watercolor-image-of-perching-birds> [pristupljeno 4.7.2019.]

čini ukupno 30 predmeta iz antičkog razdoblja, a novac koji čini zbirku načinjen je od bronce, srebra i zlata.¹¹⁸

5.2.2. Poveznica s lokalnom zajednicom

Kninski muzej dio je lokalne zajednice grada Knina i aktivno surađuje s njom, a ta suradnja se najbolje uočava u broju izložbi koje muzej stvara zajedno s lokalnim umjetnicima, bez obzira kakvom vrstom umjetnosti se bavili. Osim izložbi, Kninski muzej održava edukativne radionice i predavanja kako bi lokalnu zajednicu potaknuo na zanimanje za kulturu, a posebno ističe temu kninske kulturne baštine kako bi upoznao građane s bogatom baštinom sredine u kojoj žive.

Primjer takvog projekta je arheološka radionica „Kapitul kod Knina“ koja se odvijala 15. - 26. srpnja 2019. godine, a uključivala je cijenjene stručnjake iz područja povijesnih, arheoloških, ekonomsko-turističkih i računalnih znanstvenih disciplina.¹¹⁹

Još jedan projekt iz 2019. godine koji je zainteresirao lokalnu zajednicu je edukativna radionica održana povodom obilježavanja 24. edukativne muzejske akcije „Kulinarski vremeplov“ u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja. Uključeni su bili Muzej grada Šibenika, Kninski muzej, Gradski muzej Drniš i Muzej betinske drvene brodogradnje u suradnji s Turističko-ugostiteljskom školom Šibenik i NP Krka. Zainteresirani su se na radionici imali priliku upoznati s tradicionalnim jelima kninskog područja te s načinom prehrane od prapovijesti sve do 18. stoljeća.¹²⁰

¹¹⁸ Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski muzeji i zbirke online, Kninski muzej, Numizmatička-arheološka zbirka, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej.510:KNI/hr/zbirke/?zbId=269> [pristupljeno 4.9.2019.]

¹¹⁹ Prospekt programa projekta Kapitul kod Knina, raspoloživo na: <http://huknet1.hr/wp-content/uploads/2019/07/prospekt-programa-priprema.pdf> [pristupljeno 3.8.2019.]

¹²⁰ Kninski muzej: Četiri muzeja u Kulinarskom vremeplovu, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/kulinarskim-vremeplovom-u-susret-ovogodisnjem-medunarodnom-danu-muzeja/> [pristupljeno 3.8.2019.]

5.3. Turistička valorizacija tvrđave kao kulturno-povijesne cjeline

Kninski muzej smješten je na srednjovjekovnoj tvrđavi te je stoga projekt njene turističke valorizacije od velike važnosti i za sam muzej. To je projekt koji se odvija u dvije cjeline, a radi se o valorizaciji kompleksa tvrđave i proširenju muzejske djelatnosti.¹²¹

Projektom je osmišljeno obogaćivanje sadržaja koji će biti dostupni posjetiteljima, a cilj je upotpuniti turističku ponudu Knina djelujući na podizanje njene kvalitete.

5.3.1. Valorizacija kompleksa tvrđave

Valorizacijom tvrđave, taj prostor postaje prepoznat kao lokalitet određene turističke vrijednosti, odnosno turističke privlačnosti, a ona će se odvijati kroz iduće faze:

- Program obnove i uređenja Kaštel Knina (sjeverni dio tvrđave) koji će prikazati doba kralja Dmitra Zvonimira
- Program uređenja otvorenih površina u smislu zaštite kompleksa kroz novi vid upotrebe i ponude (terase, odmarališta, vidikovci i sl.)
- Uređenje centralnog trga; nova pozornica, suvenirnica, novi sadržaji u cilju promidžbe i prodaje autohtonih proizvoda i usluga (zanata) šireg kninskog područja
- Uređenje Loredanovih vrata, popratnog parkirališta i arheološkog parka Podgrađe
- Izgradnja nove rasvjete na tvrđavi
- Program uređenja Bandjere kroz zaštitu kompleksa kao i uređenja prostora sa spomenikom prvom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, za potrebe suvremenog korištenja
- Sanacija i obnova ruševnih zgrada na tvrđavi i upotreba tog prostora za nove sadržaje
- Konstruktivna i građevinska sanacija zidina i predzidina tvrđave

¹²¹ Kninski muzej: Valorizacija, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/valorizacija/> [pristupljeno 4.7.2019.]

5.3.2. Proširenje djelatnosti Kninskog muzeja

Ovim projektom, djelatnosti muzeja proširit će se na:

- novi muzejsko-galerijski postav na prostoru postaje Belveder
- preuređenje spomen soba akademika Hrvoja Požara i humanista Nikice Slavića
- uređenje i postav spomen soba znamenitim Kninjanima te uređenje spomen-sobe generala Ante Gotovine

5.4. Posjećenost Kninskog muzeja

Već je ranije spomenuto kako Kninski muzej upravlja cijelim kompleksom tvrđave na kojoj je smješten te sukladno tome postoji jedinstvena ulaznica koja vrijedi za zatvorene izložbene prostore i vanjski kompleks tvrđave. Također, postoji više kategorija posjetitelja prilikom čega se određuju i različite cijene za pojedine kategorije, a jedna od posebnih kategorija su građani grada Knina kojima je omogućen besplatan ulaz.¹²² Posljednjih godina potražnja se usmjerava u Knin i broj posjetitelja Kninskog muzeja raste, što je rezultat marketinških aktivnosti. To potvrđuju idući podaci¹²³:

U sezoni 2017. godine Kninski muzej je za ulaz i obilazak Kninske tvrđave prodao ukupno 11.741 ulaznicu, od toga 7.913 pojedinačnih i 3.828 grupnih. U sezoni 2018. godine prodana je 16.051 ulaznica, od toga 11.009 pojedinačnih i 5.042 grupne. To je ukupno 4.310 ulaznica više u odnosu na 2017. godinu, tj. broj prodanih ulaznica veći je za 36,7%.

Idući statistički pokazatelji odnose se na razdoblje 23.03.2019. – 30.04.2019. u odnosu na isti period prethodne godine. U spomenutom periodu 2018. godine prodano je 647 pojedinačnih ulaznica i 228 grupnih, a 2019. godine je prodano 1247 pojedinačnih i 851 grupna ulaznica. Ostvaren je porast pojedinačnih ulaznica za 97% i grupnih za 373%.

Treba naglasiti kako se broj posjetitelja mjeri na temelju naplaćenih ulaznica te ukupan broj nikada nije precizan s obzirom da je ulaz za neke kategorije posjetitelja besplatan.

¹²² Kninski muzej: Opći podaci, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/opci-podaci/> [pristupljeno 22.7.2019.]

¹²³ Dokumentacija Kninskog muzeja

6. ZAKLJUČAK

Muzeji često glase kao najvažnija točka razgledavanja nekog grada, ali oni su i generatori razvoja turizma kao vrijedan resurs nekog prostora. Primarne funkcije i dalje su čuvanje i izlaganje zbirki, ali danas su muzeji sve više prepoznati kao mjesta na kojima se nalazi ravnoteža znanja i zabave. Sudionici kulturnog turizma traže autentičnost i jedinstveno iskustvo, a muzeji im to najbolje pružaju. Kninski muzej je ključan dio kulturne ponude Knina i izlaže autentične predmete koji prikazuju duh mjesta, ali on služi i lokalnoj zajednici s kojom aktivno surađuje na raznim projektima. Posljednjih godina broj posjetitelja Kninskog muzeja je u porastu, što ukazuje na pozitivan utjecaj koji muzej ima na kninski turizam. Projekti poput valorizacije kompleksa tvrđave i proširenja djelatnosti muzeja omogućuju veći prostor za napredak djelovanja muzeja i podizanje kvalitete turističke ponude Knina.

Muzej zavičajnog tipa, kao što je Kninski muzej, privlači posjetitelje koji žele vidjeti različite kulture i pratiti razvoj neke zajednice, ali ujedno i kod lokalnog stanovništva izaziva osjećaj ponosa. Muzej ima mogućnost biti katalizator pozitivnih promjena unutar zajednice na način da potiče međukulturalnu toleranciju i društvenu jednakost. Kulturna baština i kulturni turizam sposobni su omogućiti razvoj lokalne zajednice i regenerirati lokalnu ekonomiju, kao i potaknuti kulturnu raznolikost. Postojanje kulturnih resursa utječe na turizam, a turizam na bezbroj načina utječe na život zajednice u kojoj se on odvija. Muzej koji djeluje u Kninu sadrži zbirke koje pričaju priču o tradiciji Knina i okolice, važna geološko-paleontološka nalazišta te brojne galerijske zbirke, a one se mogu iskoristiti u privlačenju različitih segmenata posjetitelja.

Dodatna prednost Kninskog muzeja je ta što se nalazi na tvrđavi koja je zaštićena urbanistička cjelina i upisana u registar Kulturne baštine Republike Hrvatske, kao spomenik nulte kategorije, tj. spomenik od posebnog nacionalnog interesa. Lokacija je izuzetno važna jer povećava atraktivnost i muzej svrstava u zanimljive destinacije te stoga Kninski muzej ima još veće izgleda postati relevantan i posjećen muzej, a samim time i potaknuti razvoj turizma na području grada Knina.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj turističkih dolazaka i noćenja u gradu Kninu za razdoblje 2014.-2018.	16
Tablica 2: Nepokretna kulturna dobra grada Knina.....	18

LITERATURA

1. Balen J. (2008.), Promišljanje fenomena muzeja, Kvartal
2. Demonja D. (2011.): Ku lturni turizam: Hrvatska iskustva, Institut za međunarodne odnose, Zagreb
3. Dokumentacija Kninskog muzeja
4. Dokumentacija Turističke zajednice grada Knina
5. Gob, A., Drouguet, N., (2007.): Muzeologija: povijest, razvitak, izazovi današnjice, Antribarbarus, Zagreb
6. Jelinčić, D.A. (2008.): Abeceda kulturnog turizma, Meandar, Zagreb
7. Jelinčić, D.A. (2005.): Kultura kao pokretačka snaga redefiniranja imidža destinacije, Acta turistica, Vol 17
8. Krivošejev, V. (2012.): Muzeji, menadžment, turizam-ka savremenom muzeju, Narodni muzej Valjevo
9. Maroević, I. (1993.),Uvod u muzeologiju, Zavod za informacijske studije, Zagreb
10. Materijali s predavanja Kulturno povijesna baština i turizam 9.10.2018
11. Pančić Kombol, T. (2006.): Kulturno nasljeđe i turizam, HAZU Varaždin
12. Šimić, I. (2018.), 2025 godina grada Knina, Narodna knjižnica Knin
13. Van Aalst, I., Boogaarts, I. (2002.): From Museum to Mass Entertainment: The Evolution of the Role of Museums in Cities, SAGE Journals
14. Vrkljan-Križić, N. (2004.): Suvremene funkcije i poslanja muzeja, Zbornik I. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

15. Vrtiprah V. (2006.): Kulturni resursi kao činitelj turističke ponude u 21. stoljeću, Ekonomska misao i praksa, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik

INTERNET IZVORI

1. Arinze, E. (1999.), The Role of the Museum in Society, raspoloživo na: http://www.maltwood.uvic.ca/cam/activities/past_conferences/1999conf/batch1/CAM%2799-EmmanuelArinze.GuyanaFinal.pdf [3.9.2019.]
2. Bounia, A. (2014.), Codes of Ethics and Museum Research, Journal of Conservation and Museum Studies, , raspoloživo na: <https://www.jcms-journal.com/articles/10.5334/jcms.1021214/> [3.9.2019.]
3. Brezinščak, R. (2015.), Animacijski muzejski sadržaji - Okvir prepoznatljivosti muzeja, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/176883> [3.9.2019.]
4. Britannica, Museum, raspoloživo na: <https://www.britannica.com/topic/museum-cultural-institution> [3.9.2019.]
5. Grad Knin, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/povijest/> [13.5.2019.]
6. Encyclopedia.com, Museums, raspoloživo na: <https://www.encyclopedia.com/history/modern-europe/british-and-irish-history/museums> [3.9.2019.]
7. Hrvatska enciklopedija, Muzej, raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42619> [16.5.2019.]
8. ICOM, raspoloživo na: <http://icom.museum/en/activities/standards-guidelines/museum-definition/> , [7.5.2019.]
9. ICOM, Etički kodeks za muzeje (2017), raspoloživo na: <https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/07/ICOM-code-En-web.pdf> , [7.5.2019.]
10. ICOM, Museums in a Changing World, raspoloživo na: <http://network.icom.museum/imd2012/imd-2012/museums-in-a-changing-world/> [3.9.2019.]

11. Laszlo, Ž. (2015.), Jednostavna muzeologija, raspoloživo na: <http://www.conservum.com/wp-content/uploads/2015/02/muzeologija-hr.pdf> [3.9.2019.]
12. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Kulturna baština, raspoloživo na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6> [3.9.2019.]
13. MuseumID, The #FutureMuseum Project: What will museums be like in the future?, raspoloživo na: <https://museum-id.com/the-futuremuseum-project-what-will-museums-be-like-in-the-future-essay-collection/> [3.9.2019.]
14. Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, raspoloživo na: <https://www.mhas-split.hr/muzej/o-muzeju> [4.9.2019.]
15. Muzeji i turizam: Djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma, raspoloživo na: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//muzeji-t-1.pdf> [1.7.2019.]
16. Muzejski dokumentacijski centar, raspoloživo na: <http://hvm.mdc.hr/kninski-muzej,510%3AKNI/hr/info/> [4.7.2019.]
17. Narodna knjižnica Knin, raspoloživo na: <https://nkknin.hr/> [10.6.2019.]
18. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., raspoloživo na: <https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/censuslogo.htm> [3.7.2019.]
19. Plan razvoja turizma grada Knina, raspoloživo na: <https://www.hgk.hr/documents/plan-razvoja-turizma-grada-knina577633c0dd93b.pdf> [13.5.2019.]
20. Priroda Knina, Natura 2000 područja, Kninska tvrđava, raspoloživo na: <http://www.prirodni-svijet.com/kninska-tvrđava/> [4.9.2019.]
21. Prospekt programa projekta Kapitul kod Knina, raspoloživo na: <http://huknet1.hr/wp-content/uploads/2019/07/prospekt-programa-priprema.pdf> [3.8.2019.]
22. Registar kulturnih dobara, raspoloživo na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212> [10.9.2019.]
23. Službena stranica grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/> [13.5.2019.]
24. Službena stranica Kninskog muzeja, raspoloživo na: <http://kninskimuzej.hr/> [4.7.2019.]

25. Službena stranica NP Krka, raspoloživo na: <http://www.np-krka.hr/> [13.5.2019.]
26. Službena stranica Turističke zajednice Knina, raspoloživo na: <http://www.tz-knin.hr/> [15.5.2019.]
27. Strategija razvoja grada Knina, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/Strategija-razvoja-Grada-Knina-1.pdf> [3.7.2019.]
28. Studija o potencijalu kulturne i prirodne baštine, raspoloživo na: http://knin.hr/wp-content/uploads/2019/08/STUDIJA-O-POTENCIJALU-KULTURNE-PRIRODNE-BA%C5%A0TINE_STRATEGIJA-MARKETINGA_GRADA-KNINA.pdf [10.9.2019.]
29. Šošić, T.M.: Pojam kulturne baštine – Međunarodnopravni pogled, raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=190718 [1.7.2019.]
30. Turistička zajednica grada Knina, brošura Kraljevski grad Knin, raspoloživo na: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2019/02/tz-knin-brosura2017.pdf> [13.5.2019.]
31. Tošić-Grlač, S. (2010.), Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice, raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/55005> [4.9.2019.]
32. UNESCO, Baltic Cultural Tourism Policy Paper, Estonian, Latvian and Lithuanian National Commissions for UNESCO, raspoloživo na: https://www.unesco.lt/uploads/file/failai_VEIKLA/kultura/kulturinis_turizmas/Baltic_Culture_Tourism_Policy_Paper_Short_Documen_%20Final%20Checked.pdf [1.7.2019.]
33. UNESCO, Running a Museum: A Practical Handbook, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141067/PDF/141067eng.pdf.multi> [3.9.2019.]
34. UNESCO, Temporary and travelling exhibitions, raspoloživo na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000002870/PDF/002870engo.pdf.multi> [3.9.2019.]
35. UNWTO, Tourism and Culture, raspoloživo na: <http://ethics.unwto.org/es/node/51721> [3.9.2019.]

36. Vokić D. (2002.), Mišljenje o poboljšanju uvjeta čuvanja muzejske zbirke Dominikanskog samostana u Dubrovniku, raspoloživo na: <http://www.k-r.hr/Dokumenti/dominikanski%20samostan%20-%201.pdf> [3.9.2019.]
37. Woroncow, B. (1998.), The importance of research, Museums Galleries Scotland, raspoloživo na: <https://www.museumsgalleriescotland.org.uk/advice/collections/the-importance-of-research/> [3.9.2019.]
38. Zakon o muzejima, NN 61/2018, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_07_61_1267.html [10.5.2019.]
39. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/1999, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_07_69_1284.html [3.9.2019.]
40. Zipsane, H., The Changing Roles of Museums, Pascal International Exchanges, raspoloživo na: <http://pie.pascalobservatory.org/pascalnow/blogentry/cultural-policy/changing-roles-museums> [3.9.2019.]

SAŽETAK

Knin je grad koji zahvaljujući svojim prirodnim i kulturnim resursima ima potencijala razviti se u turističko odredište, a svoju popularnost najvećim dijelom može zahvaliti srednjovjekovnoj tvrđavi, na kojoj se nalazi i Kninski muzej koji njegovu povijest prenosi na jedinstven način u jedinstvenom okruženju. Kao jedna od glavnih kulturnih i turističkih atrakcija, Kninski muzej igra veliku ulogu u razvoju turizma na području grada Knina.

Ovaj rad istražuje na koji način je djelovanje muzeja povezano s razvojem turizma, ali i učinke na život lokalne zajednice. Projektima muzeja obogaćuje se turistička ponuda i privlače posjetitelji, a porast broja posjetitelja koji se bilježi posljednjih godina utječe na razvoj Knina kao turističkog mjesta. Kako bi razvoj turizma bio što održiviji, veliku ulogu mora imati i lokalna zajednica, a Kninski muzej to i uvažava.

Ključne riječi: *Kninski muzej, kulturni turizam, lokalna zajednica*

SUMMARY

Knin is a city that, thanks to its natural and cultural resources, has the potential to develop into a tourist destination and its popularity can largely be attributed to the medieval fortress, which also houses the Knin Museum. The museum transmits its history in a unique way in a unique environment. As one of the major cultural and tourist attractions, the Knin Museum plays a large role in the development of tourism in the Knin area.

This paper explores how the operation of the museum is related to tourism development, as well as the effects on the life of the local community. The projects of the museum enrich the tourist offer and attract visitors, and the increase in the number of visitors recorded in recent years influences the development of Knin as a tourist destination. In order to make tourism development more sustainable, the local community must play a major role, and the Knin Museum respects that.

Key words: *Knin Museum, cultural tourism, local community*